

Nr 31.

Av herr **Hansson, Sigfrid, m. fl.**, om statsunderstöd åt kyrkoherden
S. J. Enander för fullföljande av Salixforskningar.

Uppå en av vårt lands avsides belägna bygder har en man av den gamla svenska stammen under en mansålder troget tjänat kyrkan och vetenskapen. Som präst har han i sin nitälskan om sina församlingsbors bästa tillvunnit sig deras aktning och tillgivenhet, och i egenskap av vetenskapsman har han utfört en forskargärning, som förskaffat honom en oomstridd plats bland den andliga kulturens märkesmän. Sedan många år tillbaka är han världsberömd för sina betydelsefulla insatser på det område, där han med en sällspord energi offrat sina krafter och ekonomiska resurser utan att alltid ha rönt den uppmuntran och det bistånd här hemma, som han haft rätt att göra anspråk på.

Detta omdöme gäller kyrkoherden i Lillherrdal, fil. d:r *S. J. Enander*. Ända sedan i medio av 1880-talet har han vid sidan av utövandet av sitt prästkall ägnat sig åt ett omfattande botaniskt forskningsarbete, vilket kommit att speciellt gälla Salixarterna. För att kunna fullgöra detta arbete har han nödgats företaga långväga strapatsfyllda färder, mången gång till mycket otillgängliga trakter på olika delar av jordklotet. Detta torde vara så allmänt känt, att en närmare redogörelse därför måste anses överflödig. Emellertid förtjänar det att erinras om, att han redan år 1913 färdades jorden runt över Ryssland, där han ägnade Uralbergens flora ett studium, genom Sibirien, Japan, Alaska och Kanada och vidare till Förenta Staterna och över England hem. Till och med under världskriget företog han långa och, man kan mycket väl säga, sagolika forskningsfärder. Under åren 1921 och 1922 besökte han Grönland, varifrån han återvände över Amerika, för att 1923 besöka trakten av Irkutsk och 1924 Altai i Centralasien.

Det säger sig själft, att denna jakt efter Salixarter icke blott ställt stora krav på den kroppsliga och andliga vigören utan även på de säkerligen mycket begränsade ekonomiska resurser som stått till buds. Det är betecknande, vad kyrkoherde Enander själv nyligen berättat för en intervjuare, hur han vid ett tillfälle icke såg någon annan utväg att ordna sin hemfärd efter en av sina forskningsresor än att mönstra som sjöman i Montreal . . .

Målet för forskningsarbetet har för kyrkoherde Enander varit att få till stånd ett vetenskapligt standardverk över Salixarterna. Sitt exsickatverk över skandinaviska Salices hade han kommit så långt med före kriget, att tre faskiklar med femtio växter i varje kunnat publiceras. Detta möjliggjordes tack vare, att botaniska institutioner i Sverige och utlandet prenumererade på verket. Ehuru prenumerationsavgiften är så pass stor, att i vissa länder, såsom i Danmark, riksdagen nödgats bevilja särskilt anslag, har den icke räckt till att täcka om-

kostnaderna. Detta har gjort, att kyrkoherde Enander icke kunnat åtnjuta någon ekonomisk lön för sin forskarmöda, ja, icke ens erhållit medel för bestridandet av kostnaderna för sina dyrbara resor. Hela verket skall bestå av tio faskiklar med femtio skandinaviska Salices i varje, alltså femhundra till varje prenumerande institution. Förutom de tre, som publicerats före kriget, ha två legat nästan färdiga sedan dess, och materialet till de återstående fem är samlat.

I ett uttalande till en tidningsman, som kyrkoherde Enander gjorde på sin nyligen inträffade 80-årsdag, gav han uttryck åt sina bekymmer ifråga om detta betydelsefulla arbetes fullföljande. Den prästerliga tjänsten lägger givetvis i hög grad beslag på hans tid och krafter, och svårigheten för honom att erhålla hjälppräst har alltid varit stor. »Finge jag bare en vice pastor!» yttrade han till tidningsmannen. »Då skulle jag hinna undan med hela arbetet på ett par år, om jag icke skrev så utförligt som i början utan nöjde mig med hänvisningar till andra verk. Och sedan skulle jag vilja ta itu med världsvidena. Jag hade tänkt mig, att de skulle kunna sammanföras i fem band. Även till detta har jag insamlat materialet, ja, d. v. s. jag måste till Himalaja och Beringssund först ett tag, innan jag kan ta itu med arbetet riktigt på allvar.»

Tack vare att ett antal präster nyligen invigts i det stift, inom vilket kyrkoherde Enander har sitt ämbete, har han nu, efter ett års väntan, lyckats erhålla en vice pastor. Det torde vara uppenbart, att hans bekymmer ifråga om det maktpåliggande vetenskapliga arbetet därmed icke är undanröjt. Bistånd utifrån skulle säkerligen av honom hälsas med glädje och tacksamhet. Att detta måste vara av ekonomisk art, säger sig själf. Det ligger nära till hands, att man i detta fall ställer förhoppningarna på riksdagen. Kyrkoherde Enander har gjort sig synnerligen förtjänt av det svenska folkets och även av statsmakternas erkänsla för sin långt ut över landets gränser högt uppskattade forskargärning. Men ett ekonomiskt bistånd från statens sida skulle icke blott få betydelse såsom ett uttryck för en sådan erkänsla, utan det skulle framförallt bliva av värde för den naturvetenskapliga forskningen själf.

Med stöd av det nu anförda tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen måtte bevilja kyrkoherden, fil. d:r S. J. Enander ett belopp av 25,000 kronor såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för fullföljandet av hans Salixforskningar.

Stockholm den 16 januari 1928.

Sigfrid Hansson.

Kerstin Hesselgren.

K. Schlyter.

Martin Fehr.

Ivar Vennerström.

Gustav Möller.

Ernst Wigforss.

Harald Åkerberg

Leon. Ljunglund.

I motionens syfte instämma:

Wilhelm Björck.

Alfred Petré.